

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry of Communication and Transport
Directorate of Civil Aviation

Događaj:	Frozen picture
Datum, vrijeme i mjesto događaja:	23.02.2020. godine, 10:32 UTC, ATCU II
Učesnici u događaju i njihovo stanje:	
Opis događaja:	<p>Podnosilac izvještaja je naveo:</p> <p>FROZEN PICTURE na 30 sekundi, na obe radne pozicije, od 10:32:23 do 10:32:52 UTC. U tom trenutku smo imali 2 vazduhoplova na vezi, nisu bili u konfliktu i komunikacija sa njima se odvijala neometano, VCS je radio bez problema; kontrolor na EXE poziciji je provjerio da li nas a/c čuju. Telefonske veze su takođe normalno radile, SATCO je obavijestio ŠS u Sarajevu i SMC tehničare u smjeni, te načelnika. U trenutku dok smo se prebacivali na backup sistem, radarska slika se ponovo normalno pojavila na ekranu i problem se više nije ponovio.</p>
Opis postupaka učesnika u događaju:	
Okolnosti pod kojima se događaj desio:	

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<p>1. Sprovedena je istraga ovog događaja.</p> <p>Zaključci ove istrage:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dana 23.02.2020. godine došlo je do ispada linkova, preko kojih se prenose podaci za LAN1 i LAN2 DPS sistema, u trajanju od 29 sekundi. • Na radnim pozicijama kontrolora letenja, CWP, ATCU II, na monitorima je generisana poruka "FROZEN PICTURE" usled istovremenog ispada linija za prenos DPS podataka, odnosno u trajanju od 29 sekundi nisu bili dostupni podaci sa SDP/ARTAS/SNET/FDP servera iz ATCU I. • U ATCU I nije bilo uticaja na pružanje usluga. • Za vrijeme ispada nije bilo zabilježenih kvarova na BIHAN opremi. • U periodu kada se desio ispad nije bilo najavljenih radova od strane telekom provajdera. • Događaj se nije desio u zoni odgovornosti niti na opremi BHANSA tako da osoblje BHANSA nije moglo ničim da izbjegne nastali događaj. • Pretpostavka je da je do prekida linija je došlo usljed prekida optike u nadležnosti BHT, a na osnovu informacije dobijene putem telefonskog razgovora, na pismeni upit upućen M-telu nije dobijen zvaničan odgovor o uzroku prekida linija. • Propisane preventivne i korektivne procedure Odsjeka za nadzor i kontrolu sistema ATCU II i ATCU I nisu bile primjenjive za otklanjanje navedenog problema s obzirom na kratkoću i uzrok ispada.
---	--

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<ul style="list-style-type: none"> • BHANSA je Ugovorom, a na osnovu zhtjeva tenderske dokumentacije, prilikom zakupa telekomunikacijskih vodova, od pružaoca telekom usluga zahtjevala da između ostalog, vodovi budu realizovani zasebnim putanjama, odnosno, fizički i geografski razdvojenim prenosnim putevima u smislu da glavni i "backup" idu različitim infrastrukturama. • Odlukom direktora, imenovana je Radna grupa za analizu postojećih Ugovora sa telekom operaterima u BIH, čiji zadatak je bio da se izvrši analiza svih ugovora koje BHANSA ima sa telekom operaterima u BIH, te da predloži tehnički, pravno i ekonomski optimalno rješenje, sa fokusom na ugovorima s telekom operaterima u BIH o iznajmljenim linijama koje BHANSA koristi u operativne svrhe, tzv. LL (Leased line). • Radna grupa je dana 20.12.2018. godine dostavila dokument pod nazivom „Prijedlog optimizacije iznajmljenih linija“ u kome je dala prijedloge rješenja optimizacije iznajmljenih linija koji je prihvaćen, pokrenut je i završen postupak javne nabavke telekomunikacijskih usluga – vodova. • Završen je postupak javne nabavke telekomunikacijskih usluga – vodova, potpisan okvirni Sporazum, kao i pojedinačni Ugovor, u koji su uvršteni zahtjevi iz tehničke specifikacije tenderske dokumentacije u kojima su navedeni opšti i posebni tehnički uslovi koje pružatelj(i) usluga treba da ispune, koji bi trebali doprinijeti većoj raspoloživosti linija i usluga a koji se odnose na šticečnost telekomunikacijskih vodova u cilju povećanja pouzdanosti i mjere osiguranja njihove visoke raspoloživosti i visokog nivoa podrške i koordinacije. <p>2. Stručna lica SMD-a su izvršila analizu ovog događaja.</p>
---	--

Indeks procjene rizika i razlog: (Vidjeti Prilog 2, 3. i 6 ovog Uputstva)	C3 po RAT metodologiji Sposobnost pružanja usluga upravljanja vazдушnim saobraćajem sa smanjenim kapacitetima. Što se frekvencije tiče, dešava se povremeno.
Prijedlog mjera prevencije: (Bezbjednosne preporuke)	<p>Utvrđiti potrebu za preispitivanjem i ažuriranjem procedura koje se odnose na korektivne i preventivne mjere Odsjeka za nadzor i kontrolu sistema kontrole letenja, imajući u vidu scenario identifikovan ovim sigurnosnim događajem.</p> <p>Utvrđiti potrebu da se u procedure rada propisivanjem mitigacije uvrste događaji koji nisu u zoni odgovornosti niti na opremi BHANSA, vezano za telekomunikacijske vodove i gdje osoblje nije u mogućnosti intervenirati.</p> <p>Izvršiti analizu s obzirom na činjenicu da telekomunikacijske linije imaju uspostavljenu automatsku zaštitu i utvrditi da li potrebno vrijeme prelaska sa glavne na zaštitnu liniju utiče na besprekidno pružanje usluga i ukoliko je potrebno uvrstiti u procedure rada, odnosno propisati mitigaciju.</p> <p>Uputiti dopis M-telu i BH Telekomu i zatražiti pojašnjenje vezano za razlog prekida linija i razmotriti da se kao dobra poslovna praksa zatraži od telekom provajdera, da se uvijek dostavlja pismeno pojašnjenje za nastale kvarove koji dovode do ovakvih ili sličnih prekida telekomunikacijskih vodova.</p>
Prijedlog drugih mjera:	
Da li je potrebno dalje ispitivanje događaja: DA/NE (dati obrazloženje)	

Potpis imenovanog lica koje je radilo na obradi i analizi događaja i datum: (Ako na obradi i analizi radi više imenovanih lica)	Ilija Savatić,
Potpis rukovodioca Odjeljenja i datum:	